

αυάινει (ξηραίνει) δ' ἄτης ἄνθεα φυόμενα,
 εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς ὑπερήφανά τ' ἔργα
 πραῦνει, παύει δ' ἔργα διχοστασίας,
 παύει δ' ἀργαλέης κριδος χόλον, ἔστι δ' ὑπ' αὐτῆς
 πῖντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια γαί πινυτά (συνετά).

Τὰ φοβερά λοιπὸν ἐκεῖνα κακὰ ἐπεχείρησε ν' ἀποτρέψη ἀπὸ τῆς πόλεως ὁ Σόλων καὶ νὰ θέσῃ ἐν αὐτῇ τὸ θεμέλιον τῶν ἀγαθῶν τῆς εὐνομίας, διὰ τοῦ πρώτου αὐτοῦ νόμου, ὅστις ὠνομάσθη σεισάχθεια, δηλαδή ἀπόσεισις τοῦ ἄχθους, τοῦ βάρους. Περὶ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου τούτου ὄχι μόνον οἱ νεώτεροι διαφωνοῦσιν ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι δὲν συμφώνουν πρὸς ἀλλήλους καίτοι ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν ὁλόκληρα τὰ ποιήματα τοῦ Σόλωνος· ὥστε φαίνεται ὅτι οὐδὲ τὰ ποιήματα ἐξεγράζοντο εὐκρινῶς περὶ τῶν ἐνεργηθέντων. Ἐκ τῶν σφζομένων σήμερον ἀποσπασμάτων αὐτῶν ἐξάγεται 1) ὅτι κατηγορήθησαν οἱ ὄροι τῆς γῆς, δηλαδή ὅλαι αἱ ἔνεκα προγεγεννημένων δανείων κτηματικαὶ ὑποθήκαι· 2) ὅτι ἀπηγορεύθη τὸ ἐπὶ τοῖς σώμασι δανείζειν, ὃ ἔστι τὸ νὰ δανείζη τις λαμβάνων, ὡς πρότερον, ὑποθήκην τὸ σῶμα τοῦ ὀφειλέτου καὶ δυνάμενος νὰ καταστήσῃ αὐτὸν δοῦλον ἐὰν δὲν πληρώσῃ· 3) ὅτι ἀνεκρῦχθησαν ἐλεύθεροι πάντες οἱ ὀφειλέται ὅσοι εἶχον γίνεαι δοῦλοι, ἐξηγοράσθησαν δέ, διὰ δαπάνης δημοσίας, οἱ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν πωληθέντες. Ἐκ τούτων ὀρεζόμενοι πολλοί, καὶ ἰδίως ὁ Πλούταρχος, ἠξίωσαν ὅτι διὰ τοῦ προκειμένου νόμου κατηγορήθησαν ἐντελῶς ὅλα τὰ χρέη καὶ ὅτι ὁ Σόλων κατ' εὐφημισμὸν ὠνόμασε σεισάχθειαν τὴν τῶν χρεῶν ἀποκοπὴν. Διότι, ἐπιφέρει ὁ βιογράφος οὗτος, οἱ Ἀθηναῖοι συνήθιζον πολλάκις νὰ μετριάξωσι δι' εὐφώνου ὀνόματος τὸ δύσφημον τῶν πραγμάτων, λέγοντες λ. χ. τὸ δεσποτικὸν οἶκημα· τοὺς φόρους συντάξεις· τὰς φρουρὰς τῶν πόλεων φυλακάς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα τινα ἀστείως ὑποκορίζοντες. Τοῦτο εἶναι ἀληθὲς καὶ εἶναι χαρακτηριστικώτατον τοῦ ἥθους τῶν Ἀθηναίων, τῶν ὁποίων ἢ περὶ τὰ τοιαῦτα λεπτότης ἐνθυμίζει ὅπως οἶν τοὺς Ἄγγλους, τοὺς ἀποφεύγοντας, χάριν ὑπερβολικῆς εὐσημοσύνης, νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν κυρίαν λέξιν ὡς πρὸς τινα ἐσώτατα ἱμάτια τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Ἄλλ' ἐφαρμόζεται ἄρα γε ἡ παρατήρησις τοῦ Πλουτάρχου ἰδίως ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Παρεκτὸς τῶν προειρημένων διατάξεων, εἶναι βέβαιον ὅτι διὰ τῆς σεισάχθειας ἠλαττώθη ἡ μεταλλικὴ ἀξία τῆς δραχμῆς· κατὰ 27%, διατηρηθείσης τῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς ἀξίας· εἰς τρόπον ὥστε ἕκαστος 100 νέαι δραχμαὶ δὲν εἶχον εἰμὴ 73 ἀρχαίων δραχμῶν ἄργυρον. Τίς ἠδύνατο νὰ εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς νομισματικῆς ταύτης μεταρρυθμίσεως; Ἄν ὅλα τὰ χρέη κατηγοῦντο, ἂν ὅλαι αἱ ληψοδοσίαι ἔμελλον τοῦ λοιποῦ ἐξυπαρχῆς νὰ ρυθμισθῶσιν, ἢ μεταβολὴ ἐκείνη τοῦ νομίσματος ἦτο ἄσκοπος· δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ ἔχη λόγον, εἰμὴ ἐὰν ὁ νομοθέτης ἠθέλει νὰ εὐκολύνῃ τοὺς ὀφειλέτας περὶ τὴν ἀπόδοσιν προὑπαρχόντων χρεῶν. Τῷ ὄντι ὁ πληρώνων 100 νέας δραχμὰς ἀντὶ τῶν 100 ἀρχαίων τὰς ὁποίας ὀφείλεν ἠλάττωνε πραγματικῶς τὸ χρέος αὐτοῦ κατὰ 27%. Τοσοῦτον δὲ σπουδαία ἐθεωρήθη κατὰ τοῦτο ἢ διάταξις αὕτη ὥστε πολλοὶ τῶν ἀρχαίων, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἀνδροτίων, καταντήσαντες εἰς ἀντίθετον ὄλω· δι' ὅλου γνώμην τῆς γνώμης τοῦ Πλουτάρχου, ἐπέσβευσαν ὅτι ἡ σεισάχθεια οὐδὲν χρέος κατήργησεν, ἀλλὰ μόνον ἀνεκούφισεν ὅλους τοὺς ὀφειλέτας περὶ τὴν ἀπόδοσιν τῆς ὀφειλῆς αὐτῶν κατὰ 27%. Ἄλλὰ τοῦτο πάλιν πῶς συμβιβάζεται πρὸς τὸ ἐν τοῖς ποιήμασι διηρηθὴν λεγόμενον, ὅτι κατηγορήθησαν πᾶσαι αἱ διὰ προηγούμενα χρέη ὑποθήκαι καὶ ἀπηγορεύθη νὰ μεταχειρίζηται ὁ δανειστὴς τὸν ὀφειλέτην ὡς δοῦλον; Εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι ὑπῆρχον πολλοὶ ὀφειλέται οἵτινες ἢ οὐδεμίαν περιουσίαν εἶχον, ἢ κτημάτια τοσοῦτον γλίσχα, ὥστε μόλις ἠδύνατο νὰ ἀποζῶσιν